

**ДЕРЖАВНА СЛУЖБА СТАТИСТИКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ СТАТИСТИКИ,
ОБЛІКУ ТА АУДИТУ**

**КАФЕДРА ФІНАНСІВ, БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ
ТА СТРАХУВАННЯ**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО ПІДГОТОВКИ ТА ЗАХИСТУ
КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА**

для здобувачів
рівня вищої освіти _____ першого (бакалаврського)
(назва рівня)
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

(шифр і назва спеціальності)
освітньо-професійної програми _____ «Фінанси, банківська справа та
страхування»

(шифр і назва програми)
факультету _____ фінансово-економічного
(назва факультету)

Бондарук Т. Г., Богріновцева Л. М., Заїчко І. В. Методичні рекомендації щодо підготовки та захисту кваліфікаційної роботи бакалавра для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» денної та заочної форм навчання: методичні рекомендації. Київ : НАСOA, 2024. 40 с.

Рецензенти:

І. О. Луїна, доктор економічних наук, професор, завідувач відділом публічних фінансів Державної установи «Інститут економіки та прогнозування НАН України».

О. І. Пилипенко доктор економічних наук, професор, декан обліково-статистичного факультету НАСOA.

Затверджено на засіданні кафедри фінансів, банківської справи та страхування, протокол від «30» серпня 2024 року №1.

Схвалено Вченою радою фінансово-економічного факультету НАСOA, протокол від «30» серпня 2024 року №1.

Викладено методичні рекомендації з підготовки, структури, оформлення та порядку захисту кваліфікаційної роботи бакалавра для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок», складено на основі навчального плану та освітньо-професійної програми «Фінанси, банківська справа та страхування».

©Бондарук Т. Г.,
Богріновцева Л. М.,
Заїчко І. В.
Київ: НАСOA, 2024

ЗМІСТ

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ.....	4
2. ВИБІР НАПРЯМУ ДОСЛІДЖЕННЯ, ТЕМИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА І ПОРЯДОК ЇЇ ЗАКРІПЛЕННЯ ЗА ЗДОБУВАЧЕМ.....	8
3. ЗМІСТ І СТРУКТУРА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА.....	9
4. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА	19
5. ПІДГОТОВКА ВІДГУКУ І ДОПУСК ДО ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА	28
6. ОРГАНІЗАЦІЯ ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА	30
7. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА ...	31
ДОДАТКИ.....	34

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Відповідно до освітньо-професійної програми «Фінанси, банківська справа та страхування», яка є нормативним документом, що регламентує нормативні компетентності, кваліфікаційні, організаційні, навчальні та методичні вимоги у підготовці здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» атестація здобувачів здійснюється у формі публічного захисту (демонстрації) кваліфікаційної роботи.

Кваліфікаційна робота бакалавра має передбачати розв'язання складної задачі або проблеми у сфері фінансів, банківської справи та страхування, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Кваліфікаційна робота бакалавра має бути виконана державною мовою у вигляді спеціально підготовленої наукової праці на правах рукопису у твердій палітурці та в електронній формі.

При підготовці кваліфікаційної роботи бакалавра як виду наукового дослідження необхідно враховувати, що:

- кваліфікаційна робота бакалавра виконується з метою публічного захисту й присвоєння освітнього ступеня «бакалавр»;
- кваліфікаційна робота бакалавра має чітко регламентовану структуру;
- за змістом робота повинна вирізнятися або оригінальністю, новизною наукових відомостей (фактів, явищ), або узагальненням раніше відомих положень з принципово нових позицій або в іншому аспекті;
- науковий пошук здійснюється з використанням адекватних методів дослідження (загальнонаукових і спеціальних);
- характер і стиль викладу повинен відповідати вимогам наукової комунікації: при висловлюванні власної думки необхідно уникати вживання особового займенника «я», а використовувати інші мовні конструкції.

Кваліфікаційна робота бакалавра належить до категорії самостійних наукових досліджень, в основі яких, перш за все, лежить моделювання вже відомих рішень. У зв'язку з цим виконання такої роботи повинно не стільки вирішувати наукові проблеми, скільки свідчити про те, що її автор може самостійно вести науковий пошук, аналізувати досліджувану проблему, знаходити способи і прийоми її вирішення. Таким чином, кваліфікаційна робота бакалавра повинна засвідчити професійну зрілість бакалавра, виявити його загальнонаукову, загальноекономічну та спеціальну підготовку, вміння застосовувати здобуті знання для розв'язання конкретних наукових і практичних завдань.

Метою написання кваліфікаційної роботи бакалавра є поглиблення здобувачем теоретичних і практичних знань з обраної спеціальності, вироблення умінь застосовувати їх при вирішенні конкретних практичних завдань; сприяння розвиткові пошуку сучасних наукових досягнень у певній сфері та уміння їх самостійно застосовувати для вирішення прикладних проблем; визначення ступеня підготовки бакалавра до самостійної практичної діяльності. Отже, метою виконання кваліфікаційної роботи бакалавра за спеціальністю «Фінанси, банківська справа та страхування» є систематизація і закріплення набутих в процесі навчання теоретичних знань з фінансів та практичних навичок, необхідних для подальшої самостійної практичної діяльності, а також набуття досвіду презентації та публічного захисту результатів власних пошуків.

Працюючи над роботою, здобувач має засвоїти навички правильної постановки проблеми та обґрунтування її актуальності, формулювання мети і завдань дослідження, побудови логічного плану та оптимальної структури роботи з літературними джерелами й статистичною інформацією, аналізу та оцінки різних аспектів діяльності організації, обґрунтування власних узагальнень, висновків і пропозицій.

Основними завданнями кваліфікаційної роботи бакалавра є:

- вивчення (чи поглиблення) та узагальнення теоретико-методичних засад з

обраного напрямку дослідження;

- обґрунтування актуальності та значимості обраної теми дослідження, огляд літературних джерел з обраної теми;
- вивчення теорії досліджуваних питань;
- характеристика об'єкта дослідження;
- аналіз різних точок зору з дискусійних проблем по темі дослідження та висловлення позиції автора з цих питань;
- виклад досвіду щодо розв'язання досліджуваних питань теми роботи;
- виконання необхідних аналітичних, планових або прогнозних розрахунків;
- проведення всебічної діагностики проблемної ситуації із застосуванням сучасного інструментарію;
- розробка та оцінка альтернативних підходів до розв'язання визначених проблемних питань;
- використання економіко-математичних методів, моделей і комп'ютерних технологій (електронних таблиць, пакетів прикладних програм, графіків, діаграм, виконаних на комп'ютері);
- використання фактичних даних суб'єктів господарювання, статистичних матеріалів, розробка на їх основі таблиць, схем, діаграм тощо;
- обґрунтування запропонованих рішень з використанням ситуаційного аналізу;
- розробка рекомендацій щодо вдосконалення фінансово-кредитного механізму на підставі проведених досліджень;
- підготовка доповіді та наочних матеріалів, що передають основний зміст роботи й пропозиції автора.

Повнота й особливості реалізації цих завдань залежать від напрямку дослідження, сфери діяльності об'єкту дослідження та його спеціальних особливостей.

Найменування компетентностей, формування яких забезпечує виконання кваліфікаційної роботи:

ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК12 Здатність працювати автономно.

СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

Програмні результати навчання:

ПР09. Формувати і аналізувати фінансову звітність та правильно інтерпретувати отриману інформацію

ПР10. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем.

ПР12. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у фінансовій сфері діяльності.

ПР13. Володіти загальнонауковими та спеціальними методами дослідження фінансових процесів.

ПР16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПР21. Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави

Для досягнення мети кваліфікаційної роботи бакалавра розв'язання її основних завдань майбутній фахівець згідно з обраною темою повинен продемонструвати:

- 1) знання теорії з досліджуваних питань і вміння їх використовувати стосовно подій сьогодення;
- 2) здатність до самостійної дослідницької і практичної роботи в обраній галузі діяльності;
- 3) уміння збирати, систематизувати, узагальнювати та аналізувати економічну інформацію, робити практичні висновки та розробляти заходи щодо поліпшення фінансової діяльності конкретного об'єкта дослідження;
- 4) уміння під час захисту переконливо і в доступній формі викласти основні положення роботи, свої висновки і пропозиції.

2. ВИБІР НАПРЯМУ ДОСЛІДЖЕННЯ, ТЕМИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА І ПОРЯДОК ЇЇ ЗАКРІПЛЕННЯ ЗА ЗДОБУВАЧЕМ

Тематика кваліфікаційних робіт бакалавра за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» розробляється випускаючою кафедрою відповідно до освітньо-професійної програми «Фінанси, банківська справа та страхування», відображає актуальну проблематику сучасних перспективних напрямів розвитку науки та фінансової системи держави.

Тема кваліфікаційної роботи бакалавра обирається здобувачем самостійно, відповідно до рекомендованої тематики. Не допускається виконання декількох робіт з однієї теми.

При виборі теми кваліфікаційної роботи бакалавра необхідно враховувати особисті наукові інтереси, досвід, свої можливості та здібності; актуальність, та практичне значення теми дослідження.

Разом з вибором теми визначається об'єкт, на матеріалах якого буде виконуватися робота.

Після цього оформляється спеціальний бланк-завдання (додаток Б), у якому зазначаються реквізити автора, фіксуються тема і план, а також термін подання роботи на кафедру. Завдання підписують науковий керівник і здобувач.

Обрані здобувачами і узгоджені з науковими керівниками теми кваліфікаційних робіт бакалаврів розглядаються і затверджуються на засіданні кафедри, після чого затверджуються наказом по академії. Всі подальші зміни теми та об'єкта дослідження, які можуть виникнути у процесі виконання роботи, за аргументованим клопотанням наукового керівника можуть бути зафіксовані в установленому порядку.

3. ЗМІСТ І СТРУКТУРА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА

Кваліфікаційна робота бакалавра як теоретико-прикладне дослідження повинна мати певну логіку побудови, послідовність і завершеність.

Мова кваліфікаційної роботи бакалавра – державна, стиль – науковий, чіткий, без орфографічних і синтаксичних помилок.

Структура кваліфікаційної роботи бакалавра наступна:

- титульний аркуш;
- завдання до виконання кваліфікаційної роботи та календарний план її виконання;
- реферат;
- зміст роботи;
- вступ;
- перший (теоретичний) розділ;
- другий (аналітичний) розділ;
- третій (конструктивний, проектний) розділ;
- висновки (кінцева частина);
- список використаних джерел;
- додатки.

Титульний аркуш (додаток А) містить назву закладу освіти, назву кафедри, тему роботи, шифр і назву спеціальності, прізвище та ініціали автора, прізвище та

ініціали керівника, його науковий ступінь та вчене звання, відомості щодо допуску кваліфікаційної роботи бакалавра до захисту, календарний рік захисту.

Зразок *завдання до виконання кваліфікаційної роботи бакалавра* наведено у додатку Б.

Реферат роботи, в якому у стислій формі наведено актуальність роботи, мета, об'єкт, предмет, методи проведеного дослідження, основний зміст роботи (по розділам), практичне значення кваліфікаційної роботи бакалавра, ключові слова. Обсяг реферату становить 2-3 сторінки через 1,5 комп'ютерних інтервали (додаток В). Реферат публікується в інституційному репозитарії Академії.

Зміст роботи подається на початку кваліфікаційної роботи бакалавра і може займати 1 сторінку. Він містить найменування та номери перших сторінок усіх розділів, підрозділів та пунктів (якщо вони мають заголовки), зокрема вступу, висновків, списку використаних джерел, додатків. Назви розділів і підрозділів повинні бути стислими та зрозумілими, літературно грамотними, тісно пов'язаними з назвою роботи, але не повторювати її.

Кваліфікаційна робота бакалавра виконується на основі поглибленого вивчення чинного законодавства України з питань фінансів, банківської справи та страхування, спеціальної вітчизняної та зарубіжної літератури, передового досвіду з проблеми, яка вивчається, а також результатів проведених здобувачем власних аналітичних досліджень.

Теоретичний і практичний матеріал має бути викладений чітко і переконливо, в певній послідовності, щоб досліджувані проблеми отримали логічне завершення у вигляді висновків та рекомендацій.

Кваліфікаційна робота бакалавра – це кваліфікаційний документ, на підставі якого екзаменаційна комісія визначає рівень кваліфікації фахівця та його здатність до самостійної виробничої діяльності, роботи в галузі фінансів, банківської справи та страхування. Показником якісної підготовки бакалавра є відповідність виконаної кваліфікаційної роботи бакалавра певним вимогам:

- а) кваліфікаційна робота бакалавра має виконуватись державною мовою;
- б) робота на здобуття кваліфікаційного рівня «бакалавр» повинна виконуватись кожним слухачем індивідуально згідно з календарним планом-графіком виконання роботи;
- в) кваліфікаційна робота бакалавра має бути спрямована на вирішення конкретних економічних, організаційних та інших теоретико-прикладних проблем або комплексу зазначених проблем економічного спрямування з глибоким розумінням наряду використання теоретичних розробок щодо їх розв'язання;
- г) в кваліфікаційній роботі бакалавра повинні бути наведені відомості щодо практичного застосування одержаних результатів дослідження;
- д) кваліфікаційна робота бакалавра повинна свідчити про вміння здобувача стисло, лаконічно та аргументовано викладати положення наукового та практичного спрямування;
- е) текст роботи має бути викладено без граматичних і стилістичних помилок, а її оформлення відповідати вимогам, що висуваються до подібних робіт;
- є) при написання кваліфікаційної роботи бакалавра здобувач обов'язково повинен робити посилання на автора та джерело інформації; у випадку виявлення використаного матеріалу (тексту, таблиць, розрахунків, графіків тощо) без відповідного посилання на автора та джерело інформації кваліфікаційна робота бакалавра може бути знята з розгляду без права повторного захисту;
- ж) обсяг роботи повинен становити 50-60 сторінок друкованого тексту, не включаючи додатки (комп'ютерний набір кваліфікаційної роботи бакалавра виконується шрифтом *Times New Roman* 14 кегль, міжбуквенний інтервал – звичайний, міжрядковий інтервал – 1,5).

Кваліфікаційна робота бакалавра виконується протягом визначеного терміну навчання відповідно до освітньо-професійної програми «Фінанси, банківська справа та страхування» паралельно з засвоєнням передбачених навчальним планом освітніх компонент. Вона повинна бути виконана і подана на кафедру в термін,

передбачений графіком освітнього процесу та зазначений у завданні.

Процес написання, оформлення та захисту кваліфікаційної роботи бакалавра складається з декількох взаємопов'язаних етапів:

1. Вибір теми і об'єкта дослідження, затвердження теми.
2. Опрацювання літературних джерел і складання плану.
3. Збирання фактичного матеріалу про об'єкт дослідження.
4. Обробка фактичного матеріалу.
5. Написання першого варіанту тексту, подання його на ознайомлення науковому керівникові.
6. Усунення недоліків, написання остаточного варіанту тексту, оформлення роботи.
7. Подання роботи на кафедру, попередній захист.
8. Зовнішнє рецензування і захист кваліфікаційної роботи.

Після вибору теми кваліфікаційної роботи бакалавра та її затвердження розробляється календарний план-графік її виконання (додаток Б). Починати необхідно з вивчення літературних джерел (монографії, статті в журналах, наукових збірниках і періодичній пресі, які висвітлюють результати досліджень окремих питань обраної теми). На основі вивчення першоджерел здійснюється написання тексту теоретичної частини роботи.

Обсяг статистичних даних, їх перелік і порядок оформлення здобувач визначає згідно з рекомендаціями наукового керівника. При цьому слід враховувати, що статистичні дані повинні бути зібрані не менше як за 3-5 часових періодів з метою забезпечення репрезентативності вибірки.

Зібрані статистичні дані після візуального та логічного контролю підлягають групуванню і аналізу. Результати аналізу є основою написання наступних розділів роботи, а також обґрунтування висновків і пропозицій.

При написанні кваліфікаційної роботи бакалавра необхідно використовувати комп'ютерну техніку, економіко-математичні та економіко-статистичні методи

дослідження економічних процесів і явищ.

Загальними вимогами до викладу матеріалу кваліфікаційної роботи бакалавра є:

- логічна послідовність;
- чіткість формулювань, не допускаючи двозначності їх тлумачення;
- переконливість аргументації;
- конкретність викладу матеріалу та результатів роботи;
- інформаційна виразність;
- достовірність даних;
- достовірність аналітичних досліджень, висновків та пропозицій.

Кваліфікаційна робота бакалавра повинна містити обґрунтування актуальності обраної теми, розкривати теоретичну сутність досліджуваного питання, аналіз зібраного в період практики фактичного матеріалу, який найбільш повно характеризує досліджуваний об'єкт, обґрунтування запропонованих заходів та їх економічний ефект.

Кваліфікаційна робота бакалавра, як правило, складається зі вступу, основної частини (трьох розділів), висновків, списку використаних джерел, додатків.

Назва розділів, підрозділів, їх співвідношення визначаються з урахуванням специфіки обраної теми.

В процесі написання кваліфікаційної роботи бакалавра всі її складові частини (розділи, а всередині розділів – підрозділи) повинні бути логічно взаємопов'язані.

У *вступі* до кваліфікаційної роботи бакалавра на 2-3 сторінках розкривається сутність і стан наукової проблеми (задачі) та її значущість, підстави і вихідні дані для розроблення теми, обґрунтування необхідності проведення дослідження. Далі подають загальну характеристику кваліфікаційної роботи бакалавра в рекомендованій нижче послідовності.

Актуальність теми розкриває сутність досліджуваної проблеми, яка розглядається в роботі, зазначається її важливість і перспективи для теорії і

практики фінансів. Висвітлення актуальності не повинно бути багатослівним. Досить кількома реченнями висловити головне – сутність проблеми або наукового завдання.

Ступінь розробленості проблеми передбачає характеристику наукових підходів з досліджуваної теми з врахуванням тих науково-інформаційних джерел, на базі яких виконана робота.

Метою кваліфікаційної роботи бакалавра є проведення теоретичних та практичних досліджень, поглиблене осмислення професійної проблеми, розробка інноваційних пропозицій у певній сфері виробництва або наукової діяльності та рекомендацій щодо їх упровадження. Мета дослідження завжди спрямована на одержання нових знань про предмет дослідження, які сприятимуть підвищенню рівня ефективності. Не слід формулювати мету як «Дослідження...», «Вивчення...», «Обґрунтування...» тому що ці слова вказують на засіб досягнення мети, а не на результат дослідження.

Завдання кваліфікаційної роботи бакалавра витікають з її мети і сприяють досягненню визначеної мети. Послідовність визначення завдань має бути обумовлена логікою наукового пошуку, враховуючи, що кожне наступне завдання повинно впливати з попереднього, а їх взаємопов'язаний ланцюжок має привести до досягнення поставленої мети. Необхідно пам'ятати, що завдання, по-перше, розкривають сутність всього процесу дослідження, по-друге, результати їх вирішення повинні бути відображені у висновках.

Визначення завдань дослідження рекомендується робити у формі переліку дій дослідника, які формулюються, виходячи з наступних смислових значень: вивчити..., описати..., оцінити..., розкрити..., виявити..., встановити ефективність...

Об'єкт дослідження – це процес або явище, яке породжує проблемну ситуацію і обране для вивчення в кваліфікаційній роботі бакалавра.

Предмет дослідження визначається темою роботи, він завжди знаходиться в

рамках об'єкта дослідження, на ньому безпосередньо зосереджується увага. При цьому слід пам'ятати, що чим вужчим буде предмет дослідження, тим глибшим, змістовнішим і цікавішим може бути дослідження.

Методи дослідження. Перераховують використані наукові методи та змістовно визначають, що саме досліджувалось кожним методом. Вибір методів дослідження повинен забезпечити достовірність отриманих результатів і висновків.

Практичне значення кваліфікаційної роботи бакалавра розкривається через параметри практичної цінності її результатів. Практична значимість – це важлива ознака кваліфікаційної роботи, оскільки робота такого рівня не завжди може претендувати на суттєвий теоретичний результат. При цьому слід враховувати, що практичну значущість можуть мати результати як прямо адресовані для застосування на практиці, так і ті, що включаються в теорію, а вже через неї сприяють вдосконаленню практичної роботи. У цьому підпункті вступу слід зазначити де, з якою метою і в якій формі можна їх використати, а також яким може бути очікуваний результат.

Даний пункт посилюється наявністю документів, які підтверджують апробацію результатів досліджень з обраної теми на наукових конференціях, використання висновків і пропозицій в практиці фінансової роботи.

Апробація результатів кваліфікаційної роботи має містити назви тез доповідей, підготовлених за матеріалами роботи, виступи на науково-практичних конференціях.

Структура роботи. У цьому підпункті з урахуванням послідовності розміщення, необхідно подати перелік структурних компонентів кваліфікаційної роботи бакалавра та привести кількісні характеристики основного обсягу кваліфікаційної роботи бакалавра (кількість сторінок без урахування списку використаних джерел і додатків).

У *першому розділі*, який структурно складається з 2-3 підрозділів, викладаються основні теоретичні і методичні положення теми, проблемні питання.

При написанні цього розділу автор повинен теоретично розглянути різні точки зору і підходи до практичного розв'язання проблеми та обґрунтувати свою точку зору з дискусійних питань.

Цей розділ роботи розробляється на основі вивчення спеціальної літератури з питань сучасних мікро- і макроекономічних теорій, нормативно-законодавчих актів, що стосуються функціонування фінансової системи держави.

Використовуючи як загальнонаукові теоретичні методи узагальнення (діалектичні), так і спеціальні методи дослідження (статистичні та економіко-математичні) у першому розділі кваліфікаційної роботи бакалавра здобувач повинен:

- розкрити такі теоретичні поняття, як сутність і явище, зміст і форма, необхідність, можливість тих економічних категорій, які притаманні проблемі обраного дослідження;
- визначити мету та завдання аналізу досліджуваних явищ і процесів;
- навести характеристику інформаційного забезпечення аналізу, критичну оцінку джерел даних, достатності інформації;
- встановити сукупність факторів, що впливають на дане явище (процес), характер і параметри їх впливу;
- здійснити аналіз і прогноз розвитку досліджуваного явища (процесу);
- констатувати тенденції, зв'язки та інші характерні особливості досліджуваного явища (процесу);
- висвітлити досвід вирішення поставлених в роботі проблем.

Основні положення цього розділу повинні бути передумовою для вирішення практичних завдань в наступних розділах.

У *другому розділі* (аналітична частина кваліфікаційної роботи) повинен бути виконаний глибокий економічний аналіз зібраних на досліджуваному об'єкті матеріалів, які характеризують його з точки зору теми, що вивчається. У цьому розділі можна виділити 2-3 відносно самостійних підрозділів, що містять аналіз і

оцінку конкретних сфер діяльності досліджуваного об'єкта.

Аналітична частина роботи повинна максимально бути насичена фактичною інформацією за 3-5 років, що відображає специфіку діяльності суб'єкта дослідження, на матеріалах якого вона виконується. Посилання на використану в процесі написання розділу інформацію (літературні джерела, статистичні збірники, Інтернет-видання) є обов'язковим (крім даних, одержаних шляхом власних спостережень, експериментів, розрахунків).

Другий розділ роботи повинен вміщувати розрахунки, зроблені на реальному об'єкті, представлені в таблицях, рисунках.

Результати аналізу використовуються для виявлення недоліків та позитивних сторін в фінансово-господарської діяльності підприємства та формування на цій основі висновків і рекомендацій, спрямованих на вдосконалення цієї діяльності.

Третій розділ, як правило, має прикладний, розробницько-впроваджувальний характер (структурно це 2-3 підрозділи). Він повинен містити обґрунтовані пропозиції бакалавра, спрямовані на досягнення мети, поставленої у вступі. Характер і зміст заходів, що пропонуються, повинні базуватися на аналітичних і прогнозних оцінках функціонування та розвитку об'єкта дослідження, ретельних техніко-економічних розрахунках. Необхідно також дати оцінку позитивного впливу запропонованих заходів на об'єкт дослідження. Добре було б розглянути різні варіанти поліпшення певних сторін діяльності досліджуваного об'єкта.

В кожному розділі кваліфікаційної роботи бакалавра слід робити самостійні висновки, органічно їх пов'язувати, підпорядковуючи основному спрямуванню теми.

Висновки (заклучна частина роботи на 2-4 сторінках) відіграють роль підведення підсумків за результатами проведених теоретичних пошуків і практичного аналізу, де за логікою дослідження синтезується вся накопичена в роботі інформація.

Ознайомлення з текстом висновків повинно дати можливість читачеві сформулювати уявлення про ступінь реалізації автором роботи поставленої мети і завдань.

Заключна частина кваліфікаційної роботи бакалавра повинна містити узагальнюючу підсумкову оцінку проведених досліджень. При цьому слід зазначити в чому основний сенс роботи, які додаткові результати одержані, які виявлені нові завдання в зв'язку з виконанням роботи. За необхідності потрібно вказати шляхи продовження роботи з досліджуваної проблематики, форми і методи її здійснення.

Паралельно висновки містять практичні пропозиції автора, що підвищує значущість теоретичних пошуків. В той же час такі пропозиції повинні витікати з конкретних досліджень, виконаних автором.

Заключна частина доповнює характеристику теоретичного і практичного рівня кваліфікаційної роботи, показує рівень професійної зрілості і спеціальної підготовки автора.

Висновки можуть бути оформлені у вигляді певної кількості пронумерованих чи нумерованих абзаців. При цьому бажано використовувати такі форми оборотів:

- Проведене в кваліфікаційній роботі дослідження показало, що...;
- Проведені нами в кваліфікаційній роботі дослідження дають змогу зробити висновки про те, що... (свідчать про те, що...);
- Проведені дослідження дозволили розробити ряд конкретних пропозицій, які мають практичне значення для досліджуваного підприємства...;
- Як показали результати аналізу...;
- Як свідчать результати проведених досліджень...

Не допускається перетворювати висновки (заклучну частину) в продовження описання досліджуваних питань, приводити в них цитати, таблиці, рисунки.

За результати розрахунків та зроблені на цій основі висновки відповідальність

несе автор кваліфікаційній роботі бакалавра.

Список використаних джерел включає складений за чинними правилами перелік використаних літературних та інших джерел.

Список використаних джерел формується одним із таких способів:

- у порядку появи посилань у тексті;
- в алфавітному порядку прізвищ авторів (або заголовків).

У *додатки* виносяться громіздкі таблиці допоміжного характеру, блок-схеми тощо.

До додатків включається допоміжний матеріал, необхідний для повноти сприйняття роботи:

- проміжні математичні доведення, формули та розрахунки;
- таблиці допоміжних цифрових даних;
- протоколи й акти випробувань, впровадження, розрахунки економічного ефекту;
- інструкції та методики, опис алгоритмів і програм вирішення задач за допомогою ЕОМ, які розроблені у процесі виконання роботи;
- ілюстрації допоміжного характеру.

Обсяг додатків не повинен перевищувати обсягу роботи.

4. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА

Кваліфікаційна робота бакалавра має бути виконана у вигляді комп'ютерного набору на одній стороні аркуша білого паперу формату 210x297 мм (формат А4). Комп'ютерний набір кваліфікаційної роботи бакалавра виконується шрифтом *Times New Roman*, кегль – 14, інтервал між рядками – 1,5. Шрифт чорного кольору. Щільність тексту однакова по всій роботі.

Текст кваліфікаційної роботи бакалавра розміщується на сторінці, яка обмежується полями: ліве – не менше 25 мм, праве – не менше 15 мм, верхнє, нижнє

– 20 мм. Відстань між заголовком і текстом повинна бути в межах двох інтервалів.

Абзац повинен бути однаковим упродовж усієї роботи і дорівнювати п'яти знакам.

Кваліфікаційна робота бакалавра починається з титульного аркуша, який виконується за формою (Додаток А).

За титульним аркушем послідовно розміщують:

- завдання на кваліфікаційну роботу та календарний план (Додаток Б);
- реферат (додаток В);
- зміст роботи;
- вступ;
- перший розділ;
- другий розділ;
- третій розділ;
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки.

Нумерація сторінок кваліфікаційної роботи бакалавра здійснюється таким чином: перша сторінка - титульна, друга – зміст, далі нумерація наскрізна. Номер сторінки проставляється арабськими цифрами без крапки в правому верхньому кутку. Всі розділи починаються з нової сторінки, а кожен з підрозділів — після закінчення попереднього. Якщо у кваліфікаційній роботі містяться додатки (таблиці, схеми тощо), їх необхідно нумерувати саме як додатки з посиланням на них в тексті (наприклад: Додаток А, таблиця А.1.).

Кваліфікаційна робота бакалавра обов'язково має бути написана державною мовою, за винятком списку використаної літератури, де джерело записується мовою видання.

Стиль кваліфікаційної роботи бакалавра науковий, чіткий, без орфографічних і синтаксичних помилок; послідовність логічна.

Скорочення слів, імен, назв, мір, математичних величин та термінів мають відповідати вимогам національних стандартів.

В тексті кваліфікаційної роботи бакалавра не допускається:

- застосовувати розмовні обороти, сленгові терміни;
- застосовувати для одного і того ж поняття різі економічні терміни, близькі за змістом (синоніми), а також іноземні слова за наявності рівнозначних слів і термінів в українській мові;
- скорочувати позначення величин, якщо вони вживаються без цифр, наприклад, тис. грн., слід писати «1 тис. грн. або тисяча гривень» за винятком одиниць виміру в заголовках, підзаголовках граф і боковиках таблиць, в розшифровках буквених позначень, які входять в формули і рисунки;
- застосовувати без числових значень математичні знаки, наприклад, $>$ (більше), $<$ (менше), $=$ (дорівнює), а також знаки № (номер) і % (відсоток).

Відгук наукового керівника на кваліфікаційну роботу, який є складовою частиною подання голові екзаменаційної комісії щодо захисту кваліфікаційної роботи, зовнішня рецензія (Додаток Г) вкладаються в конверт, який необхідно наклеїти на зворотному боці палітурки.

Текст основної частини кваліфікаційної роботи бакалавра поділяють на розділи, підрозділи, які нумеруються в межах основної частини роботи: 1, 2...

Підрозділи нумеруються в межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. В кінці номера підрозділу повинна стояти крапка, наприклад: 1.2. (другий підрозділ першого розділу).

В змісті роботи зазначаються початкові сторінки кожного розділу і підрозділу. Їх назви у змісті і тексті кваліфікаційної роботи бакалавра повинні збігатися.

Вступ, кожен розділ і заключна частина, які розміщуються у вказаній послідовності, розпочинаються з нової сторінки, їх друкують великими літерами

симетрично до тексту.

Номер розділу ставлять після слова «РОЗДІЛ» арабськими цифрами, після номера, крапку не ставлять, потім з нового рядка друкують заголовок розділу напівжирним шрифтом. Зміст, список використаних літературних джерел та додатки не нумерують.

Заголовки

Розділи, підрозділи повинні мати заголовки, що чітко й коротко відображають їх зміст.

Заголовки структурних підрозділів (ЗМІСТ, ВСТУП, СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ, ДОДАТКИ) і назви розділів основної частини слід розміщувати по центру аркуша. Заголовки підрозділів слід розміщувати з абзацного відступу. Після назви розділу, підрозділу крапка не ставиться, а також не допускаються підкреслення. Якщо заголовок складається з двох речень, то їх відокремлюють крапкою.

Заголовки розділів і підрозділів слід виділяти напівжирним шрифтом, розміром 14 пт. Заголовки розділів друкуються прописними буквами. Такими ж буквами друкуються заголовки вступу, висновків, списку використаних першоджерел.

Наприклад:

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ І ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ

1.1. Сутність фінансового потенціалу підприємств

Переліки

У тексті підрозділів можуть бути переліки. Перед кожною позицією переліку

слід ставити відповідний знак або арабську цифру. З метою подальшої деталізації переліку необхідно використовувати малі літери української абетки, після яких ставлять дужку.

Наприклад:

1. Неформальні критерії оцінювання інвестиційних проектів.
2. Формальні критерії оцінювання інвестиційних проектів:
 - а) чиста теперішня вартість;
 - б) індекс рентабельності;
 - в) внутрішня норма рентабельності.

Таблиці

Цифровий матеріал, як правило, оформлюється у вигляді таблиць, в яких інформація групується в рядки і графи, відокремлені одна від одної вертикальними і горизонтальними лініями. Здебільшого таблиця містить такі елементи: порядковий номер і тематичний заголовок, бокових, заголовки вертикальних граф та горизонтальних рядків. Кожна таблиця повинна мати тематичний заголовок, який відображає її зміст. Всі таблиці слід нумерувати. Справа над тематичним заголовком з прописної букви пишуть слово «Таблиця» та її порядковий номер. Знак «№» перед цифрою не ставиться. Номер таблиці складається з номера розділу і порядкового номера таблиці в даному розділі (наприклад: Таблиця 2.3 – третя таблиця другого розділу).

Якщо в кваліфікаційній роботі бакалавра одна таблиця, її нумерують за загальними правилами.

При оформленні таблиці слід дотримуватися певних правил. Вертикальні графи таблиці нумерують тільки в тих випадках, коли в тексті на них є посилання або таблицю частково переносять, також не слід включати в таблицю графу «№ п/п».

Наприклад:

Таблиця 2.3

**Динаміка зовнішнього боргу України за структурними елементами,
млрд грн**

Джерело боргу	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Відхилення 2022/2017
Позики від міжнародних фінансових організацій	407,47	370,82	292,20	443,31	463,13	1100,26	692,79
Позики від органів управління іноземних держав	49,3	47,93	38,59	43,90	40,75	182,66	133,36
Позики від іноземних комерційних банків, інших іноземних фінансових установ	0,00	11,08	33,34	61,09	50,74	60,38	60,38
Випуск цінних паперів на зовнішньому ринку	574,46	622,08	527,53	660,22	625,00	828,54	254,08
Заборгованість, не віднесена до інших категорій	49,08	47,29	40,22	50,01	120,50	153,60	104,52
Усього зовнішнього боргу	1080,31	1099,2	931,87	1258,52	1300,12	2325,44	1245,13

Джерело: [5].

При переносі частини таблиці на іншу сторінку слово «Таблиця» і її номер вказують один раз справа на першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть слова «Продовження табл.» і вказують номер таблиці, наприклад: «Продовження табл. 2.3.»

Якщо всі показники таблиці мають однакові одиниці виміру, їх виносять у заголовок таблиці, якщо різні – вказують збоку. Позначення одиниць виміру має відповідати вимогам стандарту.

Якщо текст, який повторюється в різних рядках графі таблиці, складається з одного слова, то після його першого написання допускається замінювати лапками; якщо з двох і більше слів, то при першому повторенні його замінюють словами «Те ж», а далі – лапками. Ставити лапки замість цифр, символів, які повторюються, не допускається. Якщо цифрові чи інші дані в якому-небудь рядку не приводяться, то на їх місці ставиться прочерк.

Цифри в графах таблиць мають проставлятися таким чином, щоб розряди чисел у всій графі були розміщені один під другим, якщо вони відносяться до одного показника. В одній графі, як правило, має бути дотримана однакова кількість десяткових знаків для всіх значень величин.

Таблицю розміщують після першого посилання на неї в тексті або на наступній сторінці. Посилання мають бути в тексті на всі таблиці. Таблиця розміщується уздовж сторінки або впоперек з відповідним поворотом її проти годинникової стрілки. Те ж відноситься і до схем та рисунків.

Таблиці кожного додатка нумеруються окремо арабськими цифрами в межах кожного додатка. Наприклад, таблиця А.2 (друга таблиця додатка А).

Написання формул

При написанні формул слід керуватись вимогами стандарту ДСТУ 3651-97.

Формули записуються з абзацу ближче до середини рядка, нумеруються в межах розділу і повинні мати пояснення символів. Наприклад: рентабельність продажів (Re) розраховують за формулою [15]:

$$Re = \frac{\Pi}{BP} \cdot 100\% \quad (1.8)$$

де Π – валовий прибуток, тис грн;

BP – виручка від реалізації продукції (товарів робіт, послуг), тис грн.

У тексті перед формулою у квадратних дужках зазначається порядковий номер літературного джерела, з якого вона наведена. Посилання в тексті на

порядкові номери формул записують у дужках. Наприклад, «...у формулі (1.8)...».

Якщо формула не поміщається в один рядок, то її частину переносять на другий рядок тільки на математичному знакові основного рядка, обов'язково повторюючи цей знак в другому рядку. При переносі формули на знакові множення використовують знак « $\times$ ». При написанні формул не допускаються пунктирні лінії. В багаторядковій формулі її номер ставиться навпроти останнього рядка.

Формули, які наводяться в роботі, слід вписувати чорними чорнилами (пастою) і нумерувати арабськими цифрами. Порядковий номер наводиться в круглих дужках праворуч від формули. Він повинен складатися з номера розділу і порядкового номера формули, що розділені крапкою. Наприклад: (1.3) - третя формула першого розділу, до якого вона відноситься.

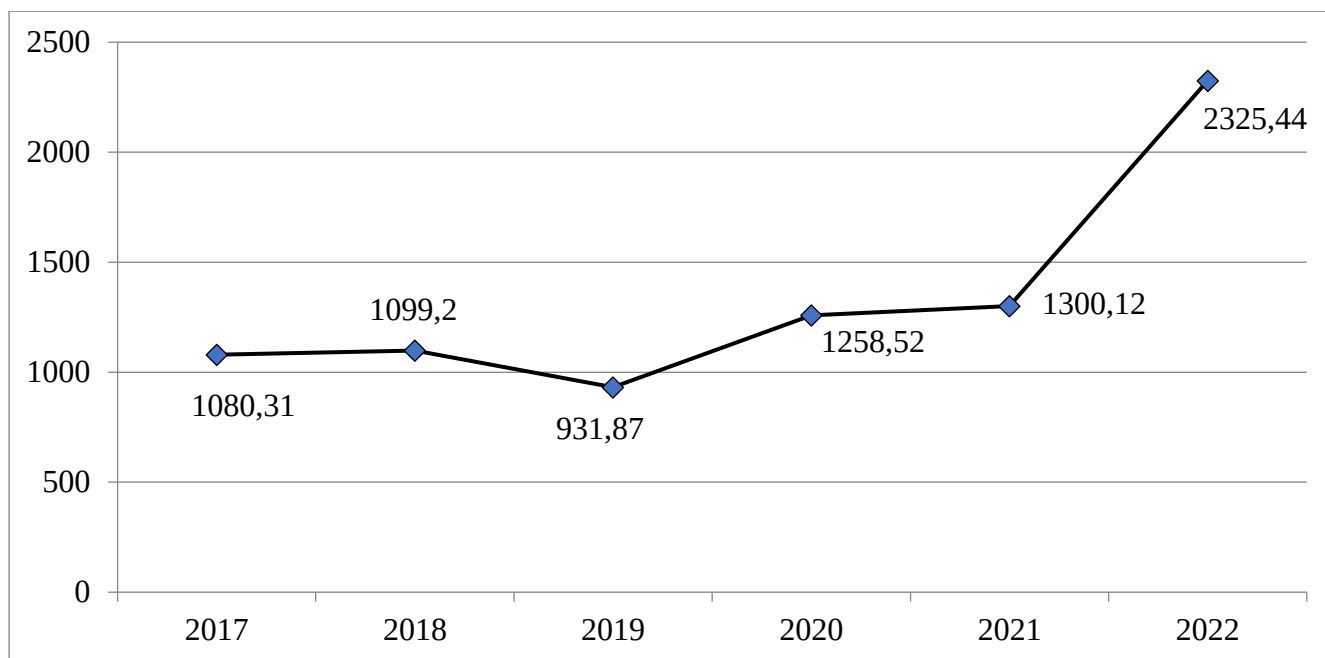
Формули, які розміщені в додатках, нумеруються окремо в межах кожного додатка, додаючи перед номером формули позначення додатка, наприклад, формула (А.3) – третя формула додатка А.

Ілюстрації (схеми, графіки, діаграми) необхідно подавати в кваліфікаційній роботі безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації позначаються словом «Рис.» і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, поданих в додатках.

Ілюстрації повинні мати найменування, а за необхідності – пояснювальні дані (підрисунковий текст). Якщо пояснювальний текст наводиться над номером рисунка, то допускається пониження тексту. Пояснення, які наводяться в тексті, виконуються звичайним шрифтом (кегель 14).

Номер ілюстрації повинен складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка.

Наприклад: Рис. 2.3 (третій рисунок другого розділу). Номер ілюстрації, її назва і пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією. Якщо в роботі подано одну ілюстрацію, то її нумерують за загальними правилами.

**Рис. 2.3. Динаміка обсягів зовнішнього боргу України за 2017-2022 рр.,
млрд грн**

Джерело: [5].

При *посиланні в тексті на першоджерела* (використану літературу) в квадратних дужках після відповідної фрази (посилання) приводиться порядковий номер джерела в списку використаної літератури (напр.: [2]). Якщо першоджерело цитується, то в кінці цитати, взятої в лапки, ставиться порядковий номер використаної літератури та номер сторінки, на якій розміщений текст цитати (наприклад: [2, с. 28]).

Список використаних джерел подається після висновків у такій послідовності: або в порядку появи посилань в тексті (найбільш зручний для користування), або в алфавітному порядку прізвищ перших авторів чи заголовків.

Відомості про джерела, які включені до списку, необхідно давати згідно з вимогами державного стандарту з обов'язковим наведенням назв праць. Приклад оформлення інформації про використані першоджерела подано у Додатку Д.

Додатки оформлюють як продовження кваліфікаційної роботи. Їх необхідно

розміщувати в порядку посилань на них в основному тексті.

В додатки слід винести допоміжні матеріали: проміжні розрахунки, результати автоматизованого розв'язання поставлених в роботі задач, таблиці допоміжних цифрових даних, інструкції, методики і т.д.

Кожен додаток оформлюється з нової сторінки. Він повинен мати заголовок, надрукований малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово «Додаток _____» і велика літера, що позначає додаток.

Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь.

Текст кожного додатка при необхідності може бути поділений на розділи і підрозділи, які нумерують в межах кожного додатка. У цьому разі перед кожним номером ставлять позначення додатку (літеру) і крапку, наприклад: А.2 – другий розділ додатка А.

Ілюстрації, таблиці і формули, які розміщені в додатках, нумерують у межах кожного додатка, наприклад: рис. Д.1.2. – другий рисунок першого розділу додатка Д; формула (А.1) – перша формула додатка А.

Завершальним етапом є зовнішнє оформлення кваліфікаційної роботи бакалавра. Для цього робота має бути переплетена в тверду палітурку.

5. ПІДГОТОВКА ВІДГУКУ І ДОПУСК ДО ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА

Написана та зброшурована кваліфікаційна робота бакалавра зі вказівкою дати її завершення, підписується здобувачем, керівником кваліфікаційної роботи бакалавра та реєструється на кафедрі. Кваліфікаційна робота повинна містити подання голові екзаменаційної комісії щодо захисту, де відображено результати навчання здобувача та відгук наукового керівника, а також зовнішню рецензію.

Зовнішній рецензент – провідний спеціаліст галузі або науковець з економіки

– пише рецензію, у якій оцінює актуальність теми, відповідність та повноту змісту роботи, її оформлення. Зазначаються практична значущість запропонованих рекомендацій, їх обґрунтованість, висловлюються зауваження, дається оцінка за чотирибальною системою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та робиться висновок щодо можливості присвоєння кваліфікаційного рівня «бакалавр» відповідного фахового спрямування.

Рецензія додається до кваліфікаційної роботи бакалавра разом з іншими документами (Додаток Г).

Перед прийняттям рішення про допуск до захисту кваліфікаційна робота бакалавра підлягає перевірці на плагіат.

Відповідно до п. 11.4 Положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти в НАСОН кваліфікаційні роботи бакалаврів підлягають перевірці на Академічний плагіат.

Зокрема, згідно п. 11.2 Положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти в НАСОН, академічним плагіатом вважається:

- копіювання та оприлюднення виконаної іншим автором роботи;
- дослівне копіювання фрагментів тексту (від фрази до набору речень) чужої роботи у свою без належного оформлення цитування;
- внесення незначних правок у скопійований матеріал (переформулювання речень, зміна порядку слів в них тощо) та без належного оформлення цитування;
- парафраза (переказ своїми словами чужих думок, ідей або тексту).

Перевірка на академічний плагіат здійснюється на етапі представлення кваліфікаційної роботи для розгляду на кафедрі. У разі виявлення викладачем порушення студентом норм та правил академічної доброчесності, викладач зобов'язаний застосувати норми п. 11.8.3 Положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти в НАСОН, зокрема: повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми.

Рішення про допуск кваліфікаційної роботи бакалавра до захисту перед

екзаменаційною комісією приймається за наявності оформленої належним чином кваліфікаційної роботи бакалавра.

6. ОРГАНІЗАЦІЯ ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА

Кваліфікаційні роботи бакалавра захищаються перед екзаменаційною комісією. Здобувач готує до захисту доповідь та ілюстративний матеріал у вигляді таблиць, графіків, які відображають результати дослідження, основні висновки, узагальнення та пропозиції, що містяться у роботі.

Необхідну кількість та зміст ілюстративного матеріалу здобувач визначає самостійно, але погоджує його з керівником. Звичайна його кількість – 7-10 ілюстрацій.

Захист кваліфікаційної роботи бакалавра розпочинається з доповіді її автора, в якій він у межах 10 хвилин має висвітлити (викласти):

- актуальність теми, мету та завдання проведених досліджень;
- структуру роботи;
- об'єкт дослідження;
- результати аналітичних досліджень та зміст запропонованих заходів, обґрунтування їх ефективності (для їх викладання рекомендується затратити не менш 70% часу, відведеного для доповіді).

На завершення доповіді здобувач має відзначити: які його розробки та висновки вже впроваджені або намічені до впровадження; де ще слід, на його думку, застосувати результати дослідження; яка фактична чи очікувана соціально-економічна ефективність запропонованих ним заходів.

Члени екзаменаційної комісії, присутні на захисті, ставлять здобувачу запитання з метою визначення рівня його професійної підготовки та економічної ерудиції в цілому. Після відповіді на запитання слово надається науковому керівникові для характеристики й оцінки роботи здобувача.

Під час захисту ведеться протокол засідання екзаменаційної комісії. Окремо відзначається думка членів екзаменаційної комісії про практичну цінність і рекомендації щодо пропозицій автора. Захист кваліфікаційної роботи бакалавра не повинен перевищувати 30 хвилин.

Після обговорення підсумків захисту на закритому засіданні екзаменаційної комісії виносяться її рішення. У випадку незгоди членів екзаменаційної комісії думка голови є вирішальною. Рішення комісії щодо захисту кваліфікаційних робіт оголошується її головою в той же день.

Кваліфікаційна робота бакалавра після захисту передається на зберігання до архіву навчального закладу.

7. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА

Підсумкову, диференційовану за чотирибальною шкалою, оцінку за результатами захисту кваліфікаційної роботи бакалавра визначає екзаменаційна комісія, її рішення є остаточним і оскарженню не підлягає.

У процесі визначення оцінки враховується ряд важливих показників якості кваліфікаційної роботи:

Змістовні аспекти роботи:

- актуальність обраної теми дослідження;
- спрямованість роботи на розробку реальних практичних рекомендацій;
- відповідність логічної побудови роботи поставленим цілям і завданням;
- широта й адекватність методичного та діагностичного апарату;
- наявність, альтернативних підходів до вирішення визначених проблем;
- рівень обґрунтування запропонованих рішень;
- ступінь самостійності проведення дослідження;
- розвиненість мови викладення роботи та її загальне оформлення.

Якість захисту роботи:

- уміння стисло, послідовно й чітко викласти сутність і результати дослідження;
- здатність аргументовано захищати свої пропозиції, думки, погляди;
- загальний рівень підготовки здобувача;
- володіння культурою презентації.

Основні умови одержання оцінки

Відмінно. Кваліфікаційна робота бакалавра є бездоганною в усіх відношеннях, містить елементи новизни, має практичне значення, доповідь логічна і стисла, проголошена вільно, зі знанням справи, відгук і рецензія позитивні, відповіді на запитання членів екзаменаційної комісії правильні і стислі.

Добре. Тема роботи розкрита, але мають місце окремі недоліки непринципового характеру: в теоретичній частині поверхово зроблений аналіз літературних джерел, елементи новизни чітко не представлені, недостатньо використані інформаційні джерела підприємства (організації), на базі якого проводилося дослідження, мають місце окремі зауваження в рецензії та відгуках, доповідь логічна, проголошена вільно, відповіді на запитання членів екзаменаційної комісії, в основному, правильні, оформлення роботи в межах вимог.

Задовільно. Тема роботи, в основному, розкрита, але мають місце недоліки змістовного характеру: нечітко сформульована мета роботи, теоретичний розділ має характер запозичення, у розрахунковій переважають елементи описовості, інформаційні матеріали не завжди ілюструють висновки, пропозиції, що містяться в третьому розділі, недостатньо обґрунтовані, рецензія і відгуки містять окремі зауваження, доповідь зроблена без використання презентації, не всі відповіді на запитання членів екзаменаційної комісії правильні або повні. Є зауваження щодо оформлення кваліфікаційної роботи бакалавра.

Незадовільно. Нечітко сформульована мета кваліфікаційної роботи бакалавра та завдання дослідження. Розділи погано пов'язані між собою. Відсутній критичний огляд сучасних вітчизняних та зарубіжних літературних джерел. Аналіз

виконаний поверхово або взагалі відсутній. Заходи, що пропонуються, не впливають з аналізу, носять декларативний характер. Оформлення роботи не відповідає вимогам, наведених у рекомендаціях. Відсутні матеріали презентації. Відповіді на запитання членів екзаменаційної комісії неточні або неповні.

Кваліфікаційна робота бакалавра до захисту не допускається, якщо вона представлена науковому керівникові на перевірку або на будь-який подальший етап проходження з порушенням строків, встановлених календарним планом, написана на тему, яка не затверджена наказом по академії, виконана з суттєвими запозиченнями (плагіатом), оформлення роботи не відповідає вимогам.

ДОДАТКИ

Додаток А

Зразок титульної сторінки

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ СТАТИСТИКИ, ОБЛІКУ ТА АУДИТУ

Фінансово-економічний факультет (для денної форми навчання,
для заочної форми навчання – Відділення заочного та дистанційного навчання)

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

**Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та
фондовий ринок»**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА на тему:

«_____»

Кваліфікаційна робота бакалавра містить результати власних досліджень.
Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на
відповідне джерело.

Здобувач(ка) IV курсу групи Ф-

(підпис)

(прізвище, ім'я, по-батькові)

Науковий керівник

(підпис)

(науковий ступінь, вчене звання,
прізвище, ініціали)

Робота допущена до захисту

(підпис)

д.е.н., професор, Т. Г. Бондарук
(прізвище, ініціали зав. кафедри)

Київ 20__

Зразок завдання на кваліфікаційну роботу бакалавра

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ СТАТИСТИКИ, ОБЛІКУ ТА АУДИТУ
ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
(ВІДДІЛЕННЯ ЗАОЧНОГО ТА ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ)
КАФЕДРА ФІНАНСІВ, БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ ТА СТРАХУВАННЯ**

Освітній ступінь – *бакалавр*

Галузь знань - *07 «Управління та адміністрування»*

Спеціальність – *072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»*

Освітньо-професійна програма – *«Фінанси, банківська справа та страхування»*

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри фінансів,
банківської справи та страхування
д.е.н., проф. Т.Г. Бондарук

«__» _____ 20__ р.

**ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу бакалавра**

1. Тема роботи _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

затверджена наказом* по Академії від «__» _____ 20__ р. № _____

2. Термін здачі здобувачем закінченої роботи** _____

3. Вихідні дані роботи _____

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які належить зробити)

5. Перелік графічного матеріалу _____

6. Дата видачі завдання*** _____

*- номер наказу та дату його видачі староста дізнається на кафедрі

** - термін визначається на попередньому захисті комісією кафедри

*** - дата видачі - дата підписання наказу

Керівник

(підпис)

Завдання прийняв до виконання

(підпис)

Календарний план

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Відмітка про виконання*
1.	Затвердження теми і наукового керівника кваліфікаційної роботи бакалавра на засіданні кафедри		
2.	Опрацювання першоджерел по темі роботи		
3.	Розробка плану роботи, методики та інструментарію досліджень		
4.	Проведення економічних досліджень та їх аналіз		
5.	Написання вступу до роботи		
6.	Написання першого розділу роботи		
7.	Написання другого розділу роботи		
8.	Написання третього розділу роботи		
9.	Написання висновків та пропозицій, оформлення роботи		
10.	Подача першого варіанту роботи на кафедру		
11.	Доопрацювання роботи згідно з зауваженнями керівника		
12.	Попередній захист роботи		

Здобувач(ка) _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

* - в графі примітка ставиться слово «виконано» або підпис наукового керівника

Зразок реферату

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи бакалавра
здобувача Національної академії статистики, обліку та аудиту

(прізвище, ім'я, по-батькові)

Тема _____

Загальний обсяг роботи складає _____ сторінок.
Містить _____ таблиць, _____ рисунків,
_____ літературних джерел, _____ додатків.

Актуальність дослідженої проблеми базується на _____

Робота мала за мету _____

Об'єкт кваліфікаційної роботи _____

Предмет кваліфікаційної роботи _____

При виконанні роботи використовувались наступні методи _____

В першому розділі іде мова про _____

Другий розділ присвячений _____

Третій розділ містить _____

Практичне значення роботи полягає _____

Ключові слова _____

Здобувач

(підпис)

(прізвище ініціали)

Зразок рецензії

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ СТАТИСТИКИ, ОБЛІКУ ТА АУДИТУ

РЕЦЕНЗІЯ
на кваліфікаційну роботу бакалавра

(прізвище, ім'я, по батькові)

Тема роботи _____

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

Кваліфікація: бакалавр

Обсяг роботи: кількість сторінок _____, таблиць _____,
рисуноків _____, додатків _____, використаної літератури _____

А) Короткий висновок щодо обґрунтування актуальності теми: _____

Б) Висновок щодо відповідності кваліфікаційної роботи бакалавра завданню: _____

В) Коротка характеристика виконання кожного розділу: _____

Г) Позитивні сторони роботи: (потрібне підкреслити)

- відображення сучасних напрямків методології та організації обліково-аналітичної роботи;

- правильність застосування методів аналізу та розрахунків;

- наукове та практичне значення роботи.

Д) Недоліки та зауваження до оформлення роботи: _____

Є) Оцінка ілюстративного оформлення: _____

Ж) Відгук про роботу в цілому: _____

З) Загальна оцінка роботи: _____

Рецензент _____

(прізвище, ім'я, по батькові , науковий ступінь, посада, місце роботи)

« _____ » _____ 20 ____ р.

(підпис)

**Приклади оформлення бібліографічного опису
у списку використаних джерел**

Книги:	
Один автор	Бондарук Т. Г. Місцеве самоврядування та його фінансове забезпечення Україні : монографія. Київ : Експрес, 2009. 608 с.
Два автори	Луніна І. О., Бондарук Т. Г. Публічні фінанси та міжбюджетні відноси навч. посіб. Київ : ДП «Інформ.-аналіт. агентство», 2019. 304 с.
Три автори	Бондарук Т. Г., Момотюк Л. Є., Мельничук Н. Ю. Бюджетний менеджмент : навч. посіб. Київ : ТОВ «Август Трейд», 2016. 890 с.
Чотири автори	Бондарук Т. Г., Бондарук І. С., Мельничук І. С., Ігнатова І. С. Гроші та кредит : навч. посіб. Київ : ТОВ «Август Трейд», 2018. 284 с.
П'ять авторів і більше	Іноватика на фінансових ринках монографія / Онишко С. В., Коваленко Ю. М., Богріновцева Л. М. та ін. ; за наук. ред. д.е.н., професора С. В. Онишко. Ірпінь : Університет ДФС України, 2018. 466 с.
Багатотомне видання	Фінансовий ринок : підручник : у 2-х т. Коваленко Ю. М., Ковернінська Ю. В. Онишко С. В., Кужелев М. О. та ін. ; кер авт. кол. наук. ред. Ю. М. Коваленко Ірпінь : Університет ДФС України, 2018. Т. 1. 442 с.
Розділ книги	Богріновцева Л. М. Особливості перспективи цифровізації страхової діяльності. <i>Фінансовий простір України в умовах глобалізаційних і деглобалізаційних трансформацій</i> : монографія / за наук. ред. д-ра екон. наук, професора, заслуженого діяча науки техніки України С. В. Онишко. Ірпінь : Державний податковий університет, 2023. С. 549-579
Статті продовжуваних та періодичних видань:	
Один автор	Бондарук Т. Г. Фіскальна політика України як чинник сталого розвитку територій в умовах воєнного стану. <i>Економічні горизонти</i> . 2023. № 3(25). С. 57-67
Два автори	Чуницька І. І., Богріновцева Л. М. Особливості діяльності страхових компаній на фінансовому ринку України в умовах воєнного стану. <i>Інфраструктура ринку</i> . 2023. Вип. 71. С. 251-258
Три автори	Бондарук Т. Г., Богріновцева Л. М., Бондарук О. С. Шахрайство із використанням банківських платіжних карток як спосіб фінансування тероризму та сепаратизму. <i>Статистика України</i> . 2023. № 2(101). С. 4-13.

Тези доповідей, матеріали конференцій:	
Один автор	Богріновцева Л. М. Перспективи розвитку співпраці банків та страхових компаній на фінансовому ринку України. <i>Стратегія розвитку України: фінансово-економічний та гуманітарний аспекти</i> : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. Київ : «Інформаційно-аналітичне агентство, 2022. С. 35-41
Два автори	Богріновцева Л. М., Заїчко І. В. Інвестиційна діяльність страхових компаній на фінансовому ринку України: проблеми та перспективи. <i>Актуальні проблеми менеджменту та публічного управління в сучасних глобалізаційних процесах</i> : зб. матеріалів Всеукр. наук-практ. інтернет-конф., 16 березня 2023 р. Ірпінь: Державний податковий університет, 2023. С. 9-12
Законодавчі та нормативно-правові документи:	
Податковий кодекс України : Закон України від 2 грудня 2010 р. № 755-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text	
Про банки банківську діяльність : Закон України від 7 грудня 2000 р. № 2121-XIV. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/2121-14	
Про схвалення Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2022-2025 роки та плану заходів з її реалізації: розпорядження Кабінету Міністрів України від 29 грудня 2021 р. № 1805-р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-2021-%D1%80#Text	
Сторінки з веб-сайтів:	
Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: https://mof.gov.ua/uk/	
Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/	
Аналіз місцевих бюджетів за 2023 рік. <i>Децентралізація в Україні</i> : веб-сайт. URL: https://decentralization.ua/news/17747	